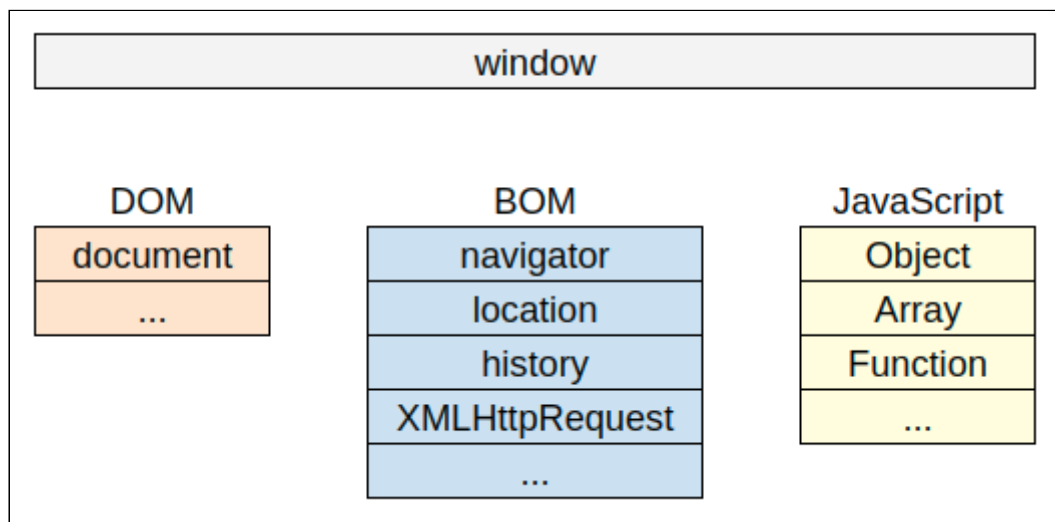

DOM - Document Object Model

- [W3Schoolsin DOM-osiota](#) kannattaa silmäillä tämän materiaalin ohella
- [DOMin muodostaminen selaimessa](#) - tarkempaa ja pätevämpää selitystä

Selainympäristö

Window-olio

- Selaimen suorittaman web-ohjelmoinnin kannalta window-olio on ylin taso, joka
 - **BOM**in avulla määrittelee selainikkunan ja sen ominaisuudet ja funktiot **selaimen määrittelemänä**
 - **DOM**in avulla mahdollistaa selainikkunaan ladatun dokumentin käsittelyn
 - **JavaScript**-ympäristön käytettäväksi tarjoaa myös viittauksen kaikkiin JavaScriptin globaaleihin muuttujiin, joita ei ole kiinnitetty mihinkään funktioihin

JavaScript ja DOM

- **DOM** (*Document Object Model*) on ohjelmointirajapinta HTML/XML-dokumenttien rakenteen ja sisällön muokkaamiseksi.
- **DOM** eli **dokumenttioliomalli** kuvaa HTML-dokumentin *elementit* ja *selaimen toiminnalliset osat* JavaScriptin kannalta **olioina**.

- Jokainen DOMin osa on solmu (node)
- DOM ei kuulu itse JavaScriptiin
- DOMin avulla dokumentin rakennetta ja sisältöä voidaan läpikäydä useilla erilaisilla metodeilla kuten `firstChild`, `lastChild`, `childNodes` ja `parentNode`.
- Elementtejä ja niiden sisältöjä voidaan noutaa erilaisilla metodeilla kuten esim. `document.getElementById()` tai `document.getElementsByTagName()`.

Document-olio

- Window-olion yhtenä ominaisuutena **document**-olio, joka sisältää koko HTML-dokumentin jäsennettynä puurakenteeksi.

DOM-puu

- Selaimeen ladattu HTML-dokumentti tulkitaan DOM-puuna, joiden solmuja DOMin oliot ovat
- Solmuja muodostava niin HTML-elementit kuin niiden tekstisisällötkin
- Solmuilla on sijaintinsa perusteella esim. vanhempi-lapsi- ja sisarus-suhteita, joiden perusteella DOM-puuta on mahdollista käsitellä JavaScriptillä

Esimerkki 0401

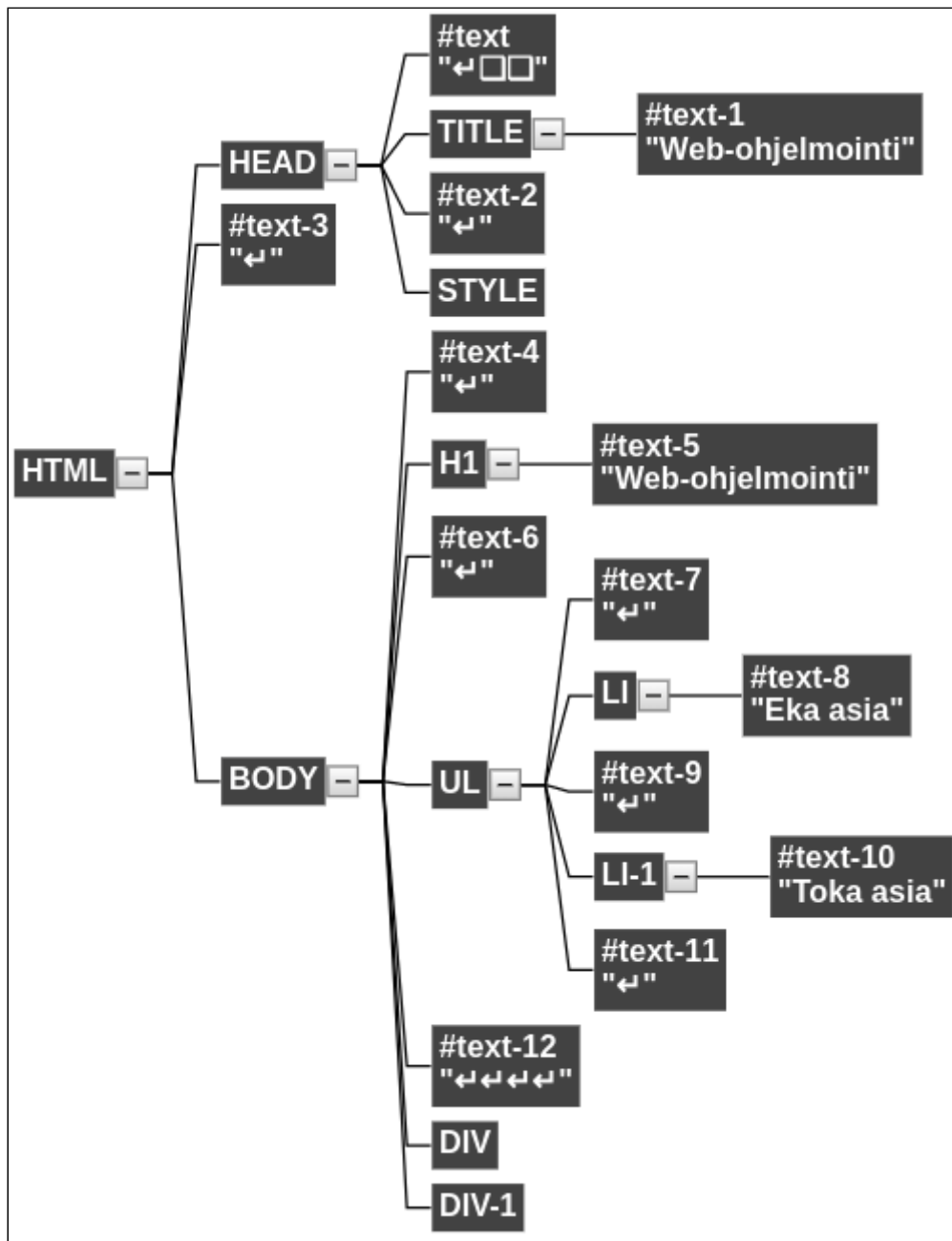
Tarkastellaan seuraavaa HTML-dokumenttia DOM-puuna

```
<!DOCTYPE HTML>
<html>
<head>
  <title>Web-ohjelmointi</title>
</head>
<body>
<h1>Web-ohjelmointi</h1>
<ul>
<li>Eka asia</li>
<li>Toka asia</li>
</ul>

</body>
</html>
```

- Palvelussa <http://software.hixie.ch/utilities/js/live-dom-viewer/#> voi katsella HTML-dokumenttia solmuista koostuvana DOM-puurakenteena
- Google Chrome -selaimeen voi asentaa pienen *DOM node tree viewer* -lisäosan, jolla voi myös tulkita HTML-dokumenttia DOM-puuna. Havaintoja oheisesta kuvasta

- HTML-solmulla on kolme lasta (child): HEAD, #text-3 ja BODY. Huomaa, että tekstisolmulla #text-3 on sisältönä HEAD-elementin lopputägin jälkeinen rivinvaihtomerkki.
- UL-solmu toimii mm. molempien LI-solmujen vanhempana (parent)
- Solmut #text-7, LI, #text-9, LI ja #text-11 ovat keskenään sisaruksia (siblings)

BOM

- Browser Object Model (BOM) tarjoaa lisäksi sellaisia selaimen tarjoamia olioita, joita käytetään kaikkeen muuhun kuin työskentelemiseen ladatun dokumentin kanssa

- `location`-olion avulla voi esim. lukea nykyisen URLin ja ohjata selaimen uuteen osoitteeseen
- `navigator`-olion avulla voi tutkia selaimen versiota jne.
- Tarjolla on myös funktioita mm. ikkunan luomiseen (`open`) ja sulkemiseen (`close`).
- Kaikkiin avoinna oleviin ikkunoihin tai kehyksiin voi kirjoittaa mistä tahansa ikkunasta viittaamalla ikkunan nimeen.
- Monenlaista selaimen liittyvää toiminnallisuutta: `location`, `alert`, `confirm`, `prompt`, `alert`, `setTimeout`...

Elementtien etsiminen ja valinta

- Tarjolla 6 keskeistä metodia `getElementById`, `getElementsByName`, `getElementsByTagName`, `getElementsByClassName`, `querySelector` ja `querySelectorAll`

Esimerkki 0402

- `getElementById`-metodilla voidaan valita yksittäinen elementti id-tunnisteen perusteella
- Ohjelma vaihtaa p-elementtiin sisällöksi sinisen tekstin [Uusi teksti!](#)

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<body>
<p id="demo">Alustava poistuva teksti</p>

<script>
let elem = document.getElementById("demo");
elem.innerHTML = "Uusi teksti!";
elem.style.color = "blue";
</script>

</body>
</html>
```

Esimerkki 0403

- `querySelector`-metodilla voi valita monipuolisesti elementtejä. Huom! Palauttaa vain ensimmäisen löydöksen

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<body>

<h2>Otsikko</h2>
```

```
<p>Kappale 1</p>
<p class="sini">Kappale 2</p> <!-- VAIN tälle sininen tausta -->
<p class="sini">Kappale 3</p>

<script>
document.querySelector("p.sini").style.backgroundColor = "blue";
</script>

</body>
</html>
```

Esimerkki 0404

querySelectorAll-metodilla voi valita kokoelman elementtejä. Läpikäynti tulee tehdä elementti kerrallaan:

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<body>

<h2>Otsikko</h2>
<p>Kappale 1</p>
<p class="sini">Kappale 2</p> <!-- sininen tausta -->
<p class="sini">Kappale 3</p> <!-- sininen tausta -->

<script>
let elem = document.querySelectorAll("p.sini");
for (i = 0; i < elem.length; i++) {
    elem[i].style.backgroundColor = "blue";
}
</script>

</body>
</html>
```

Tämä **ei** toimi, koska **kokoelmalla** ei ole esitettyä style.backgrounColor-ominaisuutta (mutta kokoelman yksittäisellä elementillä on)

```
document.querySelectorAll("p.sini").style.backgroundColor = "blue";
```

Elementtien ja sisällön lisääminen

- Elementin lisääminen: document.createElement
- Tekstisolmun lisääminen: document.createTextNode
- Solmun liittäminen elementtiin viimeiseksi: element.appendChild

Esimerkki 0405

```
//HTML:
<ul id="demolist">
<li>Eka</li>
<li>Toka</li>
</ul>

//JS:
let ulnode = document.getElementById("demolist");
let lnode = document.createElement('li');
let litext = document.createTextNode('Koka');
lnode.appendChild(litext);
ulnode.appendChild(lnode);
```

Tulos:

- Eka
- Toka
- Koka

Esimerkki 0406 - innerHTML

```
//HTML:
<p id="demo"></p>

//JS:
let para = document.getElementById("demo");
para.innerHTML = "Olen uusi tekstikappaleen sisältö";
```

Huom: Tarjolla on lukuisa määrä erilaisia metodeja solmujen lisäämiseksi haluttuihin paikkoihin DOM-puussa mm. insertBefore, insertBefore, appned, prepend, before, after,

Elementtien poistaminen

- Solmun poistaminen: node.remove()
- Lapsielementin poistaminen vanhemmalta: parentElem.removeChild

Esimerkki 0407

- UL-listan lapsisolmujen poistaminen

```
//HTML:
<ul id="demolist">
<li>Eka</li>
<li>Toka</li>
</ul>

//JS:
```

```
var list = document.getElementById("demolist");
while(list.hasChildNodes()) {
    list.removeChild(list.firstChild);
}
```

Tapahtumien käsittely

- Graafisen käyttöliittymän ohjelmointia kutsutaan usein *tapahtumaohjatuksi ohjelmoinniksi* (*event-driven programming*).
- DOM-solmut generoivat erilaisia tapahtumia (events). Yleisimpiä ovat esim.
 - **click** - hiiren klikkaus elementtiin
 - **mouseover**, **mouseout**, **mousedown**, **mouseup**, **mousemove**, **contextmenu** - hiiren generoimia tapahtumia
 - **submit**, **focus** - lomakkeen ja sen kenttien tapahtumia
 - **keydown**, **keyup** - näppäintapahtumia

Tapahtumankäsittelijä

- Elementtiin on asetettava tapahtumankäsittelijä, jos sen halutaan reagoivan tiettyihin tapahtumiin
- Tapahtumankäsittelijä voidaan asettaa kolmella tapaa
 1. HTML-attribuuttina: `onclick="..."`.
 2. DOM-ominaisuutena: `elem.onclick = function.`
 3. Tapahtumankuuntelijametodina: `elem.addEventListener(event, handler[, phase])` Poistaminen: `removeEventListener`

Huom: Kahdessa ensimmäisessä tavassa tapahtuman eteen kirjoitetaan **on**: click-tapahtumalle **onclick**. Ensimmäisessä tavassa attribuutti voidaan kirjoittaa millä tahansa kirjainkoolla `onclick`, `onClick`, `ONCLICK`, ... (on HTML-attribuutti) mutta kahdessa jälkimmäisessä tapahtuma on kirjoitettava pienin kirjaimin

Esimerkki 0408

- Tapahtumankäsittelijän asettaminen HTML-attribuuttina

- Kutsumalla omaa funktiota koodia voidaan kirjoittaa enemmän sotkematta HTML-merkkausta

```
// 1. Kaikki toiminta attribuutin arvona
<button onclick="alert('Klikkasit mua')">Klikkaa</button>

// 2. Kutsu omaan funktioon
<p onclick="fn('Klikkasit mua')">Klikkaa</p>

<script>
function fn(teksti) {
    let infoteksti = "Tekstisi oli: " + teksti;
    alert(infoteksti);
}
</script>
```

Esimerkki 0409

- Tapahtumankäsittelijän asettaminen DOM-ominaisuutena

```
<button id="btn1">Klikkaa</button>

<script>
btn1.onclick = function() {
    alert('Klikkasit');
};
</script>
```

Esimerkki 0410

- Tapahtumankäsittelijän asettaminen tapahtumankuuntelijametodina
- Mahdollistaa siistin koodin ja usean kuuntelijan asentamisen samalla elementille

```
//HTML:
<p id="elem">mouseover/mouseout/click?</a>

//JS:
<script>
function fn1() {
    elem.style.backgroundColor = "yellow";
};

function fn2() {
    elem.style.backgroundColor = "white";
}

function fn3() {
    alert('Klikkasit mua');
};

elem.addEventListener("mouseover", fn1); // tausta keltainen
elem.addEventListener("mouseout", fn2); // tausta valkoinen
```



```
elem.addEventListener("click", fn3); // alert
<script>
```

Esimerkki 0411

- DOM-elementin välittäminen this-viittauksella

```
//HTML:
<p onclick="fn(this)">Klikkaa mua</p>

//JS:
<script>
function fn(elem) {
    elem.innerHTML = "Sähän klikkasit mua!";
}
</script>
```

Tapahtumaolio - EventObject

- Tapahtumasta halutaan usein lisätietoa varsinaisen tapahtumatyyppin lisäksi.
- Tapahtumaolio pitää näitä tietoja yllä. Halutaan tietää esim. mitä kohtaa näyttöruudulla hiirellä klikattiin [`event.screenX`, `event.screenY`], mitä näppäintä painettiin [`event.keyCode`] jne.
- Tapahtuman tapahtuessa kutsutaan olion `handleEvent`-metodia automaattisesti. Näin ollen kyseiseen metodiin voi ohjelmoida erilaista toiminnallisuutta riippuen tarkemmista tapahtumatiedosta

Esimerkki 0412

- Kokeile seuraavaa

```
//HTML:
<p id="elem">Klikkaa ja pidä hiiri alhaalla</p>

//JS:
class Valikko {
    handleEvent(event) {
        switch(event.type) {
            case 'mousedown':
                elem.style.backgroundColor = "yellow";
                elem.innerHTML = "Hiiri alhaalla sijainnissa X:"
                    + event.screenX + "Y: " + event.screenY;
                break;
            case 'mouseup':
                elem.style.backgroundColor = "white";
                elem.innerHTML = "Klikkaa ja pidä hiiri alhaalla";
                break;
        }
    }
}
```

```
let valikko = new Valikko();
elem.addEventListener('mousedown', valikko);
elem.addEventListener('mouseup', valikko);
```

Tapahtumat ja niiden ominaisuudet ja metodit

- Tapahtumat: https://www.w3schools.com/jsref/dom_obj_event.asp
- Tapahtuman ominaisuudet ja metodit: https://www.w3schools.com/jsref/dom_obj_event.asp

Lista tärkeimmistä *tapahtumista*

- blur: Aktiivinen syöttöelementti tulee ei-aktiiviseksi. Siirretään focus esim. seuraavaan syöttökenttään TAB-näppäimellä
- change: Muutetaan jonkin elementin sisältöä.
- click: Klikataan hiiren painikkeella jotain syöttöelementtiä.
- dblclick: Tuplaklikkaus jonkin syöttöelementin päällä.
- focus: Syöte kohdistuu elementtiin. esim. kursorin vienti tekstikenttään aktivoi kentän, minkä jälkeen kaikki näppäimistösyöte siirtyy tekstikenttään.
- keydown: Näppäimistön näppäin painettiin pohjaan. Käytetään parina onkeyup-tapahtuman kanssa.
- keyup: Näppäimistön painikkeen vapautus.
- keypress: Käyttäjä painoi jotain näppäimistön näppäintä (yhdistää onkeydown- ja onkeyup-tapahtumat).
- mousedown: Hiiren painike painetaan alas.
- mouseup: Hiiren painike vapautetaan
- mouseover: Hiiren kursori on jonkin elementin päällä.
- mouseout: Hiiren kursori poistuu jonkin elementin päältä (mouseover-tapahtuman vastinpari).
- reset: Lomakkeen kenttien asetetaan oletusarvoihinsa (yleensä tyhjätyään).
- submit: Lomakkeen data lähetetään action-määritteellä osoitettuun sijaintiin
- load: Dokumentti on kokonaan ladattu.

Lomakkeen ja sen kenttien käyttäminen

- Lomakkeilla ja niiden kentillä on paljon omia ominaisuuksia ja tapahtumia

- JavaScript ei vaadi lomakekenttien käyttämiseksi välttämättä ympäriövää FORM-elementtiä
- Lomakkeet ovat viitattavissa esim. **document.getElementById('lomakeid')** tai **document.forms.lomake02** tai **document.forms[1]**
- Lomakkeet sisältämät elementit ovat viitattavissa esim **form.elements.syotekentta** tai lyhyemmin **form.syotekentta** tai **form.elements[2]**
- Lomakekenttien ominaisuuksiin voi viitata normaalisti esim. **input.value**, **select.value**, **textarea.value**, **input.checked** (radio buttonit ja checkboxit), **select.selectedIndex**, ...

Esimerkki 0413

- Kokeile ja tutki. Ks. kommentit

```
//HTML:
<form>
  <input type="checkbox" name="numero" value="12"> 12<br>
  <input type="checkbox" name="numero" value="20"> 20<br>
  <input type="checkbox" name="numero" value="53"> 53<br>
  <button id="btn">Klikkaa</button>
</form>

//JS:
<script>
function fn() {
  let form = document.forms[0]; // Eka ja ainut lomake
  let numerot = form.elements.numero; // Kaikki "numero"-nimetyt elementit
  if (numerot[2].checked) { // Kolmas rastitettu
    alert(numerot[2].value + " checked"); // Kolmannen arvo näytetään
  }
};

btn.addEventListener("click", fn);

</script>
```

Esimerkki 0414

- Kokeile ja tutki. Ks. kommentit

```
//HTML:
<form id="f">
  <input type="text" id="n"><br>
  <button type="button" onclick="tulostaLuku(f.n.value)"> //inputin arvo
    Tulosta luku
  </button>
</form>

<div id="results"></div>

//JS:
<script>
```

```
function tulostaLuku(a) {  
  var div = document.getElementById("results");  
  // a on alkuperäisen inputin arvo:  
  div.innerHTML = "Luku= " + a + "<br>";  
}  
  
</script>
```

Esimerkki 0415

- Kuten edellinen, mutta parametrina välitetään buttonin isäelementti form
- Kokeile ja tutki. Ks. kommentit

```
//HTML:  
<form id="f">  
  
  <input type="text" id="n"><br>  
  
  <button type="button" onclick="tulostaLuku(this.parentElement)">  
    Tulosta luku  
  </button>  
  
</form>  
  
//JS:  
<div id="results"></div>  
  
<script>  
  
  function tulostaLuku(target) {  
  
    var div = document.getElementById("results");  
  
    // target on lomake ja n sen kenttä  
    div.innerHTML = "Luku= " + target.n.value + "<br>";  
  
  }  
  
</script>
```

Esimerkki 0416

- Esittelee pudotusvalikon (select) valintojen käyttämistä
- Kokeile ja tutki. Ks. kommentit

```
//HTML:  
<select id="valikko">  
  <option value="Valitse eurot, Please!">Valitse eurot</option>  
  <option value="13">13 euroa</option>
```

```

    <option value="31">31 euroa</option>
</select>

<button onclick="tulosta()">
    Tulosta valittu
</button>

<div id="results"></div>

//JS:
<script>

    function tulosta() {

        var div = document.getElementById("results");
        div.innerHTML = valikko.value; // valitun arvo

        if (valikko.selectedIndex == 1) { // Toinen vaihtoehto "selected"
            alert("Wau uskalsit valita 13eur!");
        }

        valikko.options[0].selected = true; // vaihdetaan ensimmäinen
                                           // vaihtoehto "selected"

    }
</script>

```

document.write : Vältä käyttöä

- Huomautetaan vielä `document.write`- ja `document.writeln`-metodien käyttämisen välttämisestä, koska ne ovat ajalta ennen DOMia. Tämä huomautus siksi, koska verkosta löytyy runsaasti lähinnä alkeisesimerkkejä tämän käytöstä.
- `document.write` kirjoittaa SCRIPT-elementin paikalle nähdyn H1-elementin sisältöineen

```

<script>
document.write("<h1>Haloo Maaailma!</h1>");
</script>

```

- `document.write` ei käsittele DOMia, selain vain lisää tekstin DOMiin sivua luotaessa => Ne toimivat vain sivun latautumisen yhteydessä
- Jos `document.write`-metodia kutsutaan sivun latauksen jälkeen, olemassaoleva dokumentti poistetaan ja luodaan uusi => Ei sovellu DOMin muokkaamiseen. Tämän voit tarkistaa kokeilemalla seuraavaa koodinpätkää

```

<h3>Tämä tuhoetaan ja korvataan 2 sec kuluttua...</h3>
<script>
    setTimeout(() => document.write('<h3>...tällä uudella sisällöllä</h3>'), 2000);
</script>

```

Lisätietoja

- Keycodes: <http://css-tricks.com/snippets/javascript/javascript-keycodes/>
- Testaa keyboard-tapahtumia: <http://javascript.info/tutorial/keyboard-events>

Jätetty tarkoituksella tyhjäksi.